

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a členov senátu JUDr. Vladimíra Maguru a JUDr. Heleny Haukvitzovej, v právnej veci žalobkyne **M. P.**, bývajúcej vo F., zastúpenej JUDr. J. O. - advokátska kancelária so sídlom v P., proti žalovanému **R. T.**, bývajúcemu v P., za účasti vedľajšieho účastníka Slovenskej kancelárie poisťovateľov, v zastúpení Allianz – Slovenská poisťovňa, a.s. Bratislava, Dostojevského rad 4, o náhradu škody z ublíženia na zdraví, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp.zn. 14 C 104/2005, na dovolanie žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 10. februára 2011 sp.zn. 13 Co 41/2010, sp.zn. 13 Co 42/2010, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **z a m i e t a**.

Žalovanému a vedľajšiemu účastníkovi náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Prešov rozsudkom z 30. októbra 2009 č.k. 14 C 104/2005-332 v spojení s doplňujúcim rozsudkom z 13. augusta 2010 č.k. 14 C 104/2005-39 zaviazal žalovaného zaplatiť žalobkyňi 25.891,26 € do 15 dní od jeho právoplatnosti. Vo zvyšku návrh zamietol. Žalovaného zaviazal nahradiť žalobkyňi trovy konania na účet jej právneho zástupcu vo výške 9.105,16 € do 3 dní od jeho právoplatnosti. Vychádzal zo zistenia, že žalobkyňa pôvodne podala žalobu dňa 2. novembra 1999 proti A.. T. (žalovanému 1/) a R. T. (žalovanému 2/), od ktorých žiadala náhradu škody z ublíženia na zdraví v súvislosti s dopravnou nehodou zo dňa 22. novembra 1997,

ktorú zapríčinil R. T., a to z titulu bolestného za 147 bodov (4.410,- Sk) a sťaženia spoločenského uplatnenia za 940 bodov (28.200,- Sk), ďalej straty na zárobku počas práceneschopnosti od 23. novembra 1997 do 31. marca 1998, tj. za 92 dní (2.732,- Sk), vecnej škody za poškodenie zimného kabáta, pulóvra, kožených čižiem, retiazky a privesku zo žltého kovu (spolu 7.645,- Sk), teda celkovú škodu 42.987,- Sk. Vedľajší účastník uhradil žalobkyni dňa 19. apríla 2001 škodu v celkovej výške 41 128,- Sk, dňa 7. mája 2001 vo výške 3.120,- Sk za stratu na zárobku a 9.072,- Sk z titulu nákladov spojených s liečením. Následne žalobkyňa na základe tohto plnenia vzala návrh späť ohľadom istiny 42.987,- Sk, preto okresný súd dňa 14. mája 2002 v tejto časti zastavil konanie a nárok žalobkyne po jeho rozšírení dňa 10. októbra 2001 o zaplatenie 925.500,- Sk so 17,6 % úrokom z omeškania vylúčil na samostatné konanie. V konaní sp.zn. 14C/9/2003 okresný súd rozsudkom z 3. mája 2004, ktorý nadobudol právoplatnosť 30. mája 2005, žalobu proti žalovanému A.. T. zamietol a žalobu voči žalovanému 2/ R. T. (v tomto konaní žalovanému) vylúčil na samostatné konanie, ktoré ďalej viedol pod sp.zn. 14C/104/2005.

Podaním, doručeným súdu dňa 14. februára 2008, žalobkyňa rozšírila žalobu z pôvodne uplatnenej istiny 925.500,- Sk na 1.875.000,- Sk, keď požadovala zvýšenie bolestného za 112,5 bodov na 50-násobok, zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia za 910 bodov na 50-násobok a sťaženie spoločenského uplatnenia za 227,5 bodov tiež na 50-násobok. Žalovaný a vedľajší účastník žiadali návrh zamietnuť predovšetkým z dôvodu premlčania nároku, pretože žalobkyňa až dňa 10. októbra 2001 rozšírila návrh o mimoriadne odškodnenie za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia v znení neskorších doplnkov. Naviac považovali zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia na 50-násobok za neprimerané. S použitím § 415, § 420 ods. 1, 3, § 427 ods. 1, § 444 a § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka v spojení s ustanoveniami zákona č. 315/1996 Zb. o premávke na pozemných komunikáciách, účinného v čase vzniku škody, súd prvého stupňa uzavrel, že všetky predpoklady pre založenie zodpovednosti za škodu u žalovaného boli naplnené. Žalovaný zaviniel vznik škody, preto za ňu zodpovedá (§ 420 ods. 1, 3 Občianskeho zákonníka).

K stretu motorových vozidiel došlo v jazdnom pruhu auta, v ktorom jazdil M. G., pričom žalovaný porušil svoju právnu povinnosť viesť motorové vozidlo tak, aby nespôsobil škodu inému, a rýchlosť jazdy prispôsobil svojim schopnostiam, poveternostným podmienkam a iným okolnostiam, ktoré možno predvídať.

Neprispôsobil však rýchlosť jazdy, prešiel do protismeru jazdného pruhu, v ktorom riadil vozidlo M. G. (žalobkyňa bola spolujazdkyňa), v dôsledku čoho došlo k stretu motorových vozidiel. Neprispôsobil ako účastník cestnej premávky svoje správanie dopravno-technickému stavu cesty, lebo k dopravnej nehode nedošlo len v dôsledku zľadovateného úseku vozovky. Mal a mohol predvídať, že pri jazde v zhoršených poveternostných podmienkach je nutné správať sa a viesť motorové vozidlo opatrne, aby nedošlo ku škode. U žalovaného sa jednalo o nevedomú nedbanlivosť v zmysle posúdenia otázky zavinenia, čím bola založená jeho zodpovednosť podľa vyššie uvedeného ustanovenia Občianskeho zákonníka, kde postačuje aj zavinenie z nedbanlivosti. Pri náhrade škody na zdraví vychádzal z úpravy platnej v čase vzniku škody a otázku odškodnenia bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia riešil podľa vyhlášky č. 32/1965 Zb. Na základe znaleckých posudkov bolo ustálené bodové ohodnotenie ohľadom bolestného podľa posudku MUDr. P. S. (oblasť traumatológia) na 112,5 bodov, sťaženie spoločenského uplatnenia na 227,5 bodov a podľa
znaleckého posudku
MUDr. K. M. (oblasť psychiatria) sťaženie spoločenského uplatnenia na 700 bodov. Žalobkyňa preukázala, že v dôsledku zranení, ktoré utrpela pri tejto dopravnej nehode, pokiaľ ide o bolestné, jednalo sa o bolestivý spôsob liečby, boli opakované infúzie, komplikácie s hojením, v dôsledku čoho došlo k infekciám rany a vytvoreniu nekrózy. Pokiaľ išlo o sťaženie spoločenského uplatnenia, bolo preukázané, že u žalobkyne došlo následkom postraumatickej stresovej poruchy k zmene štruktúry osobnosti ako dôsledku postraumatickej stresovej poruchy s regresmi, ktoré sa u nej predtým nevyskytovali, napríklad nedôverčivý postoj k svetu, sociálne stiahnutie sa, pocity prázdnoty a beznádeje, chronický pocit existencie akoby na okraji, ktoré ju obmedzujú v spoločenskom a kultúrnom vyžití. V dôsledku psychickej poruchy pri pretvárajúcej zmene osobnosti sa u nej oslabili vôľové mechanizmy. Došlo k insuficiencii, čo ju hendikepuje celoplošne vo všetkých oblastiach v porovnaní s jedincami jej veku. Tento stav je stály, liečbou výrazne neovplyviteľný, skôr majúci tendenciu k progresii a zhoršeniu. Príznaky postraumatickej stresovej poruchy sa neupravili ani po liečbe, naopak, došlo k zmene štruktúry osobnosti, a tieto skutočnosti viedli k tomu, že žalobkyňa bola daná najprv do čiastočného a potom do úplného invalidného dôchodku. Taktiež u nej došlo k poškodeniu tváre v oblasti čela s deformáciou kože vzbudzujúcej súcit ľahkého až stredného stupňa. Bolo preukázané, že zranenia, ktoré utrpela, majú preukázateľne nepriaznivé dôsledky na jej ďalší život a životné úkony. V dôsledku úrazu žalobkyňa

sa nemohla uplatniť v rámci pracovného procesu, z ktorého bola vyčlenená, bola daná do úplnej invalidity. Je obmedzená aj vo všetkých sférach uplatnenia, či už športového života, kultúrneho života a spoločenského vyžitia, čo viedlo súd k tomu, že základné odškodnenie bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia tieto nepriaznivé dôsledky dostatočne neodzrkadľovalo. Preto priznal žalobkyni zvýšenie základného bodového ohodnotenia za bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia na 25-násobok (112,5 bodov x 30,- Sk = 3.375,- Sk /1 12,03 Eur/, 227,5 bodov x 30,- Sk = 6.825,- Sk /226,55 Eur/, 700 bodov x 30,- Sk = 21.000,- Sk /697,07 Eur/, spolu 31.200,- Sk/1.035,65 Eur/ x 25 = 750.000,- Sk, čo predstavuje 25.891,26 Eur). Vo zvyšku návrh zamietol z dôvodu jeho neopodstatnenosti. Takisto zamietol aj nárok na 17,6 % úrok z omeškania ročne vzhľadom na to, že žalovaný sa do omeškania nedostal, pretože rozhodnutie o zvýšení základného bodového ohodnotenia bolo na úvahe súdu.

Z hľadiska posúdenia premlčania nároku žalobkyne súd prvého stupňa dospel k záveru, že nedošlo k premlčaniu jej nárokov z toho dôvodu, že o tom, kto za škodu zodpovedá, bolo rozhodnuté až v trestnom konaní vedenom proti R. T. pod sp.zn. 4T/79/2003, a to až uznesením zo dňa 6. októbra 2003, ktorým trestné konanie bolo zastavené z dôvodu, že proti menovanému sa vedú ďalšie tri trestné stíhania pre trestné činy s podstatne vyššou trestnou sadzbou a súd dospel k záveru, že trest, ku ktorému môže viesť trestné stíhanie pre trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 224 ods. 1 Trestného zákona, je celkom bez významu popri treste, ktorý ho podľa očakávania postihne v rámci trestných stíhaní vedených na krajskom súde. Teda po celú dobu nebolo známe, kto je vinníkom dopravnej nehody, čo sa vyriešilo až 3. mája 2004 v trestnom konaní. Teda až od tohto dátumu začala plynúť dvojročná premlčacia doba. Keďže žalobkyňa zvýšenie odškodnenia uplatnila už dňa 10. októbra 2001, nárok na zvýšenie uplatnila včas.

Doplňacím rozsudkom zo dňa 13. augusta 2010 priznal žalobkyni trov konania na účet jej právneho zástupcu vo výške 9.105,16 €, a to podľa § 142 ods. 3, veta prvá, O.s.p. Aj keď žalobkyňa mala v konaní iba čiastočný úspech, výška odškodnenia závisela od úvahy súdu. Preto jej bola priznaná plná náhrada trov konania z titulu právneho zastúpenia z tarifnej sadzby odmeny advokáta, určenej podľa výšky priznaného plnenia.

Krajský súd Prešove rozsudkom z 10. februára 2011 sp.zn. 13 Co 41/2010, sp.zn. 13 Co 42/2010 zmenil rozsudok súdu prvého stupňa v spojení s dopĺňacím rozsudkom tak, že návrh zamietol. Zmenil rozsudok súdu prvého stupňa v spojení s dopĺňacím rozsudkom vo výroku o trovách konania tak, že žalovanému a vedľajšiemu účastníkovi ich náhradu nepriznal, súčasne im nepriznal i náhradu trov odvolacieho konania. Uviedol, že súd prvého stupňa nesprávne právne posúdil námietku premlčania nároku, keď uzavrel, že nárok na priznanie zvýšenia odškodnenia za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia premlčaniu nepodlieha. Objektívna premlčacia doba vôbec neplatí pri práve na náhradu škody spôsobenej na zdraví. Uplatní sa tu len subjektívna dvojročná premlčacia doba, ktorá začne plynúť od okamihu, keď sa poškodený dozvie o škode a kto za ňu zodpovedá, bez ohľadu na to, kedy sa tak stane, napr. aj po uplynutí 10 rokov od škodnej udalosti (od ublíženia na zdraví). Vyžaduje sa však príčinná súvislosť medzi vznikom škody a škodnou udalosťou. Ak právo na náhradu škody z ublíženia na zdraví tvorí niekoľko zložiek súčasne (napr. právo na bolestné, právo na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia), súdna prax (na rozdiel od právnej teórie) vychádza z názoru, že jednotlivé zložky práva na náhradu škody sa prejavujú ako samostatné dielčie nároky. Vychádza pritom zo skutočnosti, že určenie výšky náhrady za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia je závislé od znaleckého posudku. Táto prax súdov je odôvodnená snahou o čo najrýchlejšie vyporiadanie medzi poškodeným a tým, kto za škodu zodpovedá. Ako ďalej uviedol odvolací súd zo spisu Okresného súdu Prešov sp.zn. 12C/466/99 vyplýva, že žalobkyňa uplatnila aj proti R. T. (v tomto konaní žalovanému) právo na náhradu škody z ublíženia na zdraví, okrem iného, za bolestné ohodnotené 147 bodmi vo výške 4.410,- Sk a za sťaženie spoločenského uplatnenia ohodnotené 940 bodmi vo výške 28.200,- Sk. Pri uplatnení bolestného za 147 bodov vychádzala zo základného stanovenia bolestného zo dňa 6. apríla 1998 a pri uplatnení za sťaženie spoločenského uplatnenia po úraze za 940 bodov zo základného bodového ohodnotenia zo dňa 23. februára 1999 (lekárske správy na č.l. 6 a7 uvedeného spisu). Spolu si uplatnila základné bodové ohodnotenie za bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 32.610,- Sk. Návrh bol podaný na súd dňa 2. novembra 1999. Ak v návrhu označila ako žalovaného aj R. T., vychádzajúc z uvedených lekárskych správ už mala vedomosť o tom, v akej výške jej bola spôsobená škoda škodnou udalosťou – autonehodou (mala vedomosť o základnom bodovom ohodnotení bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia), ale i o tom, že jej vznikla škoda určitého druhu a rozsahu, vyčíslená v peniazoch,

zároveň i o tom, kto škodu spôsobil, ak ako tzv. škodcu v návrhu označila aj R. T.. Na základe týchto zistení si uplatnila nárok na súde na odškodnenie za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške základného bodového ohodnotenia týchto zložiek práva na náhradu škody z ublíženia na zdraví. Od 6. apríla 1998 a od 23. februára 1999 jej začala plynúť dvojročná premlčacia doba na prípadné primerané zvýšenie odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb., pričom uplynula dňom 6. apríla 2000 na uplatnenie primeraného zvýšenia za bolesť a dňom 23. februára 2001 za sťaženie spoločenského uplatnenia. Právo na primerané zvýšenie odškodnenia za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia na 50-násobok základného bodového ohodnotenia (147 bodov a 940 bodov) uplatnila až podaním zo dna 10. októbra 2001, ktoré došlo súdu toho istého dňa (č.l. 39 spisu sp.zn. 12C 466/99), teda až po uplynutí dvojročnej premlčacej doby na uplatnenie primeraného zvýšenia odškodnenia vychádzajúc zo základného bodového ohodnotenia týchto zložiek práva na náhradu škody z titulu ublíženia na zdraví. Odvolací súd preto dospel k záveru, že je námietka premlčania nároku žalobkyne na mimoriadne zvýšenie odškodnenia za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia, uplatnená vedľajším účastníkom počas prvostupňového konania, ako aj počas konania odvolacieho, dôvodná. Ďalej odvolací súd uviedol, že súd prvého stupňa ohľadom námietky premlčania nároku vznesenej vedľajším účastníkom uzavrel, že k premlčaniu nároku nedošlo, pretože premlčacia doba spočívala počas trestného konania sp.zn. 4T 79/2003 (predtým sp.zn. 2T 54/1998), vedených proti R. T. (v tomto konaní žalovanému). Teda až do 3. mája 2004 nebolo známe, kto je vinníkom dopravnej nehody. Až do tohto dátumu premlčacia doba na náhradu škody na zdraví mala spočívať.

Podľa § 112 Občianskeho zákonníka, ak veriteľ v premlčacej dobe uplatní právo na súde alebo u iného príslušného orgánu a v začatom konaní riadne pokračuje, premlčacia doba od tohto uplatnenia po dobu konania neplynie. To platí aj o práve, ktoré bolo právoplatne priznané a pre ktoré bol na súde alebo u iného príslušného orgánu navrhnutý výkon rozhodnutia.

Odvolací súd uviedol, že v zmysle uvedeného ustanovenia premlčacia doba sa zastavuje (spočíva) po dobu konania, ak veriteľ v premlčacej dobe uplatní právo na súde alebo na inom príslušnom orgáne a v začatom konaní riadne pokračuje. Po odpadnutí prekážky, ktorá spôsobilá spočívanie premlčania, môže plynúť

premlčacia doba ďalej ešte v tom čase, ktorý uplynul od začiatku plynutia premlčacej doby až do vyskytnutia prekážky. Predpokladom spočívania premlčacej doby je, aby oprávnený (veriteľ) riadne pokračoval v začatom konaní. V tejto súvislosti sa odvolací súd oboznámil s trestným spisom Okresného súdu Prešov sp.zn. 4T 79/2003. Na č.l. 32 tohto spisu (zápisnica o výsluchu poškodeného - M. P. zo dňa 21. apríla 1998) bola menovaná (v tomto konaní žalobkyňa) poučená o tom, že škodu si môže uplatniť v trestnom konaní najneskôr na hlavnom pojednávaní na súde. Zo zápisnice o hlavnom pojednávaní zo dňa 2. septembra 1999 (č.l. 209 trestného spisu sp.zn. 2T 54/1998) vyplýva, že zástupca poškodenej M. P. uviedol, že sa pripája k trestnému konaniu, avšak nárok na náhradu spôsobenej škody si neuplatňuje, pretože bude podaná žaloba v občianskoprávnom konaní, ktoré bude smerovať aj proti prevádzkovateľovi motorového vozidla. Z tohto vyjadrenia žalobkyne ako poškodenej v trestnom konaní vyplýva, že škodu na zdraví si v trestnom konaní neuplatnila od začiatku, čo ušlo pozornosti trestnému senátu, ak v rozsudku zo dňa 5. októbra 1999 pod č.k. 2T 54/1998-237 poškodenú odkázal s uplatnenými nárokmi na náhradu spôsobených škôd na konanie o veciach občianskoprávných. Z tohto prejavu zástupcu žalobkyne ako poškodenej v trestnom konaní je nutné dospieť k záveru, že v začatom trestnom konaní si náhradu škody proti obvinenému (v tomto konaní žalovanému) výslovne neuplatnila, teda v začatom trestnom konaní ohľadom nároku na náhradu škody na zdraví riadne nepokračovala. To malo za následok, že počas celého trestného konania proti obvinenému a neskôr obžalovanému R. T. nedošlo k spočívaniu premlčacej doby v súvislosti s nárokom na mimoriadne odškodnenie za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia. Pre úplnosť v tejto súvislosti odvolací súd doplnil, že ak by si náhradu škody v trestnom konaní aj uplatnila, v čase začatia a pokračovania trestného konania si mohla uplatniť iba nárok na odškodnenie za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia iba do výšky ich základného bodového ohodnotenia. Toto jej právo bolo vedľajším účastníkom uspokojené vo výške 32.610,- Sk, z dôvodu čoho nárok proti žalovanému vzala v časti až 42.987,- Sk späť v konaní sp.zn. 12C 466/1999, o čom Okresný súd Prešov rozhodol uznesením zo dňa 14. mája 2002 pod č.k. 12C 466/99-88. Aj za predpokladu, ak by si dňa 21. apríla 1998 uplatnila nárok na náhradu škody z ublíženia na zdraví, z dôvodu čoho by došlo k spočívaniu premlčacej doby do 2. septembra 1999, kedy výslovne uviedla, že si náhradu škody v trestnom konaní neuplatňuje, od 2. septembra 1999 by začala plynúť dvojročná premlčacia doba do 2. septembra 2001. Ak si uplatnila právo na mimoriadne zvýšenie odškodnenia až

10. októbra 2001, k uplatneniu mimoriadneho zvýšenia odškodnenia na zdraví došlo až po uplynutí dvojročnej premlčacej doby na jeho uplatnenie. Keďže nedošlo ani k spočívaniu premlčacej doby počas trestného konania ohľadom nároku žalobkyne na náhradu škody na mimoriadne zvýšenie odškodnenia, odvolací súd jej nárok v tejto súvislosti považoval za premlčaný podľa § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

Žalobkyňa podaním zo dňa 12. februára 2008 (č.l. 257) si uplatnila aj mimoriadne odškodnenie za sťaženie spoločenského uplatnenia na 50-násobok, vychádzajúc z bodového ohodnotenia MUDr. M., ktorý ho stanovil na 910 bodov. Rozhodujúcou otázkou pre posúdenie opodstatnenosti uplatneného nároku bola preto otázka existencie dôvodov hodných osobitného zreteľa pre zvýšenie tejto náhrady v zmysle § 7 ods. 3 vyhlášky. Odvolací súd mal za to, že skutkové zistenia vyplývajúce z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa, od ktorých sa odvolací súd neodklonil, neumožňujú záver o existencii dôvodov hodných osobitného zreteľa v prípade žalobkyne. I keď poškodenie jej zdravia nepochybne zanechalo trvalé následky a je obmedzená v rôznych formách spoločenského uplatnenia, ako konštatoval súd prvého stupňa, zo zistenia skutkového stavu nevyplývala vysoká a mimoriadna úroveň jej športových, kultúrnych, či iných spoločenských aktivít v dobe pred vznikom škody. Pretrvávajúce psychické problémy žalobkyne v danom prípade nemôžu byť dôvodom pre zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia, a preto nebol ani možný záver o existencii dôvodov hodných osobitného zreteľa, ktoré prichádzajú do úvahy v prípadoch vysokej a mimoriadnej úrovne športových, kultúrnych, či iných aktivít poškodenej pred vznikom škody alebo v prípadoch, v ktorých by bola poškodená na následky poškodenia zdravia takmer vyradená zo života, v ktorých by jej predpoklady na uplatnenie v spoločnosti boli takmer stratené (u žalobkyne sú iba obmedzené). Preto považoval za správnu námietku vedľajšieho účastníka, že u žalobkyne sa nejedná o tak závažné následky, ktoré by zodpovedali 25-násobnému zvýšeniu základného odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia. Aj keď znalec MUDr. M. konštatoval, že dopravná nehoda výrazne zasiahla do života žalobkyne, jeho zistenia sú väčšinou zisťované zo subjektívnej výpovede poškodenej. U žalobkyne ostali neporušené intelektové a mnestické schopnosti, žalobkyňa je bez kvalitatívnych porúch vnímania a bez psychotických fenoménov, čo je, podľa názoru odvolacieho súdu, výrazne pozitívnou skutočnosťou pre ďalší jej život. Žalobkyňa s výnimkou pracovnej oblasti v konaní nepreukázala, že by po dopravnej nehode došlo k zásadnému obmedzeniu jej

rodinného, športového, kultúrneho, prípadne spoločenského života s porovnaním jej života pred úrazom. Odvolací súd dospel k záveru, že je plne postačujúce základné bodové ohodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia lekárskeho posudkom zo dňa 23. februára 1999, ohodnoteného na 940 bodov, čo predstavovalo 28.200,- Sk.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa, ktorá ho žiadala zrušiť a vrátiť vec na ďalšie konanie. Uviedla, že rozhodnutie odvolacieho súdu vychádza z nesprávneho právneho názoru. Mala za to, že, pri správnom právnom posúdení mal súd vyhovieť žalobe minimálne v rozsahu náhrady škody spočívajúcej v odškodnení za sťaženie spoločenského uplatnenia, pretože z dôvodu utrpených zranení bola žalobkyňa daná do čiastočného a následne do úplného invalidného dôchodku, tento dátum, je možné súčasne považovať za okamih, kedy došlo k ustáleniu zdravotného stavu a za čas, kedy sa poškodená dozvedela o vzniknutej škody a jej rozsahu. Ak mal súd za to, že 25 násobne zvýšenie odškodnenia základného ohodnotenia nezodpovedá závažnosti následkov, mal podľa vlastnej úvahy toto znížiť, pretože základné bodové ohodnotenie nevystihuje obmedzenia v jej ďalšom živote. Poukázala na to, že v zrušujúcom uznesení, ktorým vrátil odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa na doplnenie dokazovania, námietke premlčania, ktorý vzniesol vedľajší účastník, odvolací súd nevyhovel.

Vedľajší účastník vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedol, že záver odvolacieho súdu o premlčaní nároku je potrebné považovať za vecne správny. Tvrdenia žalobkyne v dovolaní, že v predchádzajúcom rozhodnutí Krajského súdu v Prešove v tejto veci nebolo námietke vedľajšieho účastníka čo sa týka premlčania nároku vyhovené, považoval za nepresné a bez právneho významu pre rozhodnutie vo veci. Je pravdou, že Krajský súd v Prešove sa vo svojom rozhodnutí č.k. 13Co/32/2008-308 zo dňa 1. decembra 2008 zaoberal otázkou premlčania, ale ohľadne tejto právnej otázky neurobil vo svojom rozhodnutí žiadny právny záver. V odôvodnení rozhodnutia len poukázal na to, že je potrebné skúmať, kedy došlo u žalobkyne k ustáleniu zdravotného stavu. V poslednom rozhodnutí boli však už krajskému súdu známe všetky podstatné skutočnosti na toto, aby mohol posúdenie otázky premlčania okresným súdom preskúmať a vysloviť aj právny záver s dosahom na samotný výrok rozhodnutia. Taktiež odvolací súd správne rozhodol o nedôvodnosti priznania zvýšeného odškodnenia sťaženia spoločenského uplatnenia v zmysle § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. v prípade trvalých následkov žalobkyne

v psychickej oblasti. Žalobkyňa v priebehu konania nepreukázala, že by jej práve psychické trvalé následky zásadným spôsobom zmenili predchádzajúci život. Zo znaleckého posudku bolo zrejmé, že trvalé následky v psychickej oblasti spočívajú najmä v postihnutí jej nálad, sebadôvery a emócií. Tieto zistenia sú však väčšinou zisťované zo subjektívnej výpovede poškodenej, nakoľko objektívnych metód v psychiatrii je menej, ako v iných odboroch medicíny. Žiadal preto podané dovolanie ako nedôvodné zamietnuť.

Žalovaný sa k dovolaniu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti výroku rozsudku odvolacieho súdu, proti ktorému je dovolanie prípustné.

V prejednávanej veci smeruje dovolanie proti rozsudku. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej.

Najvyšší súd Slovenskej republiky bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie treba zamietnuť.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

So zreteľom na ustanovenie § 242 O.s.p. dovolací súd najskôr skúmal, či v konaní nedošlo k procesnej vade v zmysle § 237 O.s.p. V zmysle tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ nepodal sa návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom a g/ rozhodoval

vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. V dovolacom konaní existencia takejto vady nevyšla najavo.

Z obsahu podaného dovolanie je zrejmé, že dovolateľka tvrdí, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

V zmysle § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa právo premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

Podľa § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa právo na náhradu škody premlčí za dva roky odo dňa, keď sa poškodený dozvie o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá.

Podľa § 106 ods. 2 Občianskeho zákonníka sa právo na náhradu škody najneskoršie premlčí za tri roky, a ak ide o škodu spôsobenú úmyselne, za desať rokov odo dňa, keď došlo k udalosti, z ktorej škoda vznikla; to neplatí, ak ide o škodu na zdraví.

Účelom inštitútu premlčania je pôsobiť na subjekty občianskoprávných vzťahov, aby v primeraných dobách uplatnili svoje práva a zároveň aj zabrániť tomu, aby povinné osoby neboli po časovo neprimeranej dobe nútené splniť svoje povinnosti. Ak uplynula zákonom stanovená premlčacia doba a oprávnená osoba v nej stanoveným spôsobom svoje právo nevykonala, vzniká povinnej osobe oprávnenie vzniesť námietku premlčania a tým dosiahnuť stav, v rámci ktorého sa už oprávnená osoba nemôže s úspechom domáhať na súde svojho práva. Následkom účinne vznesenej námietky premlčania v občianskom súdnom konaní je, že premlčané právo nemožno oprávnenému priznať (§ 100 ods. 1 tretia veta Občianskeho zákonníka). S prihliadnutím na zásadu hospodárnosti konania súd posudzuje prednostne opodstatnenosť vznesenej námietky premlčania ešte pred prípadným zisťovaním výšky škody a pod. (porovnaj R 29/1983).

Občiansky zákonník v § 106 ustanovuje premlčaciu dobu subjektívnu (§ 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka) a objektívnu (§ 106 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Ich začiatok je upravený odlišne, pričom ak sa skončí plynutie jednej z nich, právo sa premlčí, a to aj napriek tomu, že poškodenému prípadne ešte plynie druhá premlčacia doba. Občiansky zákonník viaže premlčanie práva na náhradu škody uplynutím subjektívnej dvojročnej premlčacej doby na podmienku vedomosti poškodeného: a/ o škode – majetkovej ujme určitého druhu a rozsahu vyčísliteľnej v peniazoch do takej miery, aby poškodený mohol svoj nárok na náhradu škody uplatniť aj na súde; b/ o tom, kto za vzniknutú škodu zodpovedá. Začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby môže byť teda rozdielny vo vzťahu k vedomosti poškodeného o škodcovi a k jeho vedomosti o škode.

Dovolací súd sa stotožňuje s názorom odvolacieho súdu, že námietka premlčania nároku žalobkyne na mimoriadne zvýšenie odškodnenia za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia, uplatnená vedľajším účastníkom počas prvostupňového konania, ako aj počas konania odvolacieho, je dôvodná. Návrh bol podaný na súd dňa 2. novembra 1999. Ak v návrhu žalobkyňa označila ako žalovaného aj R. T., vychádzajúc z uvedených lekárskejších správ už mala vedomosť o tom, v akej výške jej bola spôsobená škoda škodnou udalosťou – autonehodou (mala vedomosť o základnom bodovom ohodnotení bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia), ale i o tom, že jej vznikla škoda určitého druhu a rozsahu, vyčíslená v peniazoch, zároveň i o tom, kto škodu spôsobil, ak ako tzv. škodcu v návrhu označila aj R. T.. Na základe týchto zistení si uplatnila nárok na súde na odškodnenie za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške základného bodového ohodnotenia týchto zložiek práva na náhradu škody z ublíženia na zdraví. Od 6. apríla 1998 a od 23. februára 1999 jej začala plynúť dvojročná premlčacia doba na prípadné primerané zvýšenie odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb., pričom uplynula dňom 6. apríla 2000 na uplatnenie primeraného zvýšenia za bolesť a dňom 23. februára 2001 za sťaženie spoločenského uplatnenia. Právo na primerané zvýšenie odškodnenia za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia na 50-násobok základného bodového ohodnotenia (147 bodov a 940 bodov) uplatnila až podaním zo dna 10. októbra 2001, ktoré došlo súdu toho istého dňa, teda až po uplynutí dvojročnej premlčacej doby na uplatnenie primeraného zvýšenia odškodnenia vychádzajúc zo základného bodového ohodnotenia týchto zložiek práva na náhradu škody z titulu ublíženia na zdraví. Najvyšší súd Slovenskej republiky po preskúmaní veci dospel k záveru, že

odvolací súd, pokiaľ rozhodoval o vznesenej námietke premlčania, postupoval v súlade s vyššie citovanými ustanoveniami Občianskeho zákonníka a svoje rozhodnutie založil na konkrétnych, výsledkami vykonaného dokazovania preukázaných skutočnostiach a tiež na správnom vyriešení otázky, kedy sa žalobkyňa dozvedela o škode a kto za škodu zodpovedá.

Pokiaľ dovolateľka namietala záver odvolacieho súdu o nepriznaní nároku na 50-násobné zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia, dovolací súd i tento záver odvolacieho súdu považuje za správny a odôvodnený.

Sťaženie spoločenského uplatnenia sa odškodňuje vtedy, ak má škoda, resp. ujma na zdraví preukázateľne trvalé a výraznejšie nepriaznivé dôsledky na životné úkony poškodeného, na uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb alebo na plnenie jeho spoločenských úloh. Podľa ustálenej súdnej praxe je ním preto potrebné rozumieť jednak vylúčenie, či obmedzenie účasti poškodeného na plnom osobnom a rodinnom, spoločenskom, politickom, kultúrnom a športovom živote, jednak sťaženie či dokonca priamo znemožnenie výkonu či voľby povolania, voľbu životného partnera, prípadne možnosti ďalšieho sebavzdelávania. Preto je súd povinný v konaní vždy skúmať, aké predpoklady mal pre životné a spoločenské uplatnenie poškodený pred vznikom škody. Vo výnimočných prípadoch hodných mimoriadneho zreteľa (§ 7 ods. 3 vyhl. č. 32/1965 Zb. v znení neskorších predpisov) môže súd sumy odškodnenia primerane zvýšiť nad stanovené najvyššie sadzby odškodnenia bez akéhokoľvek obmedzenia. Súd však musí takéto zvýšenie vykonané v rámci voľnej úvahy vždy náležite odôvodniť s prihliadnutím k mimoriadnej povahe a k okolnostiam konkrétneho prípadu.

Zvýšenie náhrady nad vyhláškou stanovený limit je teda prípustné podľa ustanovenia § 7 ods. 3 vyhlášky iba v celkom výnimočných prípadoch hodných mimoriadneho zreteľa, kedy možnosti poškodeného sú veľmi výrazne obmedzené alebo úplne stratené s porovnaním s vysokou a mimoriadnou úrovňou jeho kultúrnych, športových či iných aktivít v dobe pred vznikom škody. U uvedeného vyplýva, že je na posúdení súdu, aké zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia je v konkrétnej posudzovanej veci „primerané“.

V predmetnej veci však, ako správne uviedol odvolací súd, nešlo o výnimočný prípad hodný osobitného zreteľa, nakoľko u žalobkyne, ako bolo ustálené z vykonaného

dokazovania, neprišlo k takému výraznému zhoršeniu životného a spoločenského uplatnenia v porovnaní s jej predchádzajúcim životom. Priznané základné ohodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia v danom prípade je i podľa názoru dovolacieho súdu v danom prípade dostačujúce a zohľadňuje následky, ktoré utrpela žalobkyňa v dôsledku dopravnej nehody.

Záver (právne vyhodnotenie) odvolacieho súdu o nenaplnení predpokladov pre aplikovanie tohto ustanovenia § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. v znení neskorších predpisov v predmetnej právnej veci je v zhode s výsledkami vykonaného dokazovania. Dovolací súd sa stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozsudku odvolacieho súdu a v podrobnostiach odkazuje na jeho správne dôvody, vedúce k nezvýšeniu náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia žalobkyne. Závery odvolacieho súdu nevybočili z hľadísk stanovených zákonom (§ 132 O.s.p.) a sú v súlade s pravidlami logického uvažovania. Odvolací súd dostatočným spôsobom odôvodnil, prečo v predmetnej veci neprichádza do úvahy použitie citovaného ustanovenia § 7 ods. 3 vyhlášky.

Z dôvodov uvedených vyššie dospel dovolací súd k záveru , že dovolanie žalobkyne nie je dôvodné a dovolanie žalobkyne zamietol podľa § 243b ods. 1 O.s.p.

Dovolací súd náhradu trov dovolacieho konania účastníkom nepriznal, lebo žalobkyňa nebola úspešná a procesne úspešný účastník, ako aj vedľajší účastník nepodali návrh na priznanie náhrady trov dovolacieho konania (§ 243b ods. 5, § 224 ods. 1 a § 151 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. novembra 2013

JUDr. Soňa Mesiarkinová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová

